

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

ambitiosis rebus implicatus, earum semper æstus ferat. Sed cum viderit brevia in quibus volutatur, incerta, ancipitia: repetet pedem, nec vertet terga, sed sensim recedet in tutum. Facile est autem, mi Lucili, occupationes euadere, si occupationum pretia contempseris. illa sunt, quæ nos morantur & detinent. Quid ergo? tam longas spes relinquam? ab ipsâ messe discedam? nudum erit latus? incommittata lectica? atrium vacuum? Ab his ergo inuiti homines recedunt, & mercedem miseriarum amant, ipsas execrantur. Sic de ambitione, quomodo de amicâ queruntur: id est, si verum affectum eorum inspicias, non oderunt, sed litigant. Excute istos, qui quæ cupiere, deplorant, & de earum rerum loquuntur fugâ, quibus carere non possunt: videbis voluntariam esse illis in eorum moram, quod ægrè ferre ipsos & miserè, loquuntur. Ita est, mi Lucili, paucos seruitus, plures seruitutem tenent. Sed si deponere illam in animo est, & libertas bonâ fide placuit: in hoc autem vnum³ aduocationem petis, vt sine perpetuâ sollicitudine id tibi facere contingat: quid ni te tota cohors Stoicorum probatura sit? Omnes Zenones & Chrysippi moderata, & honesta, & vera suadebunt. Sed si propter hoc tergiversaris, vt B circumspicias, quantum feras tecum, & quàm magnâ pecuniâ instruas otium: numquam exitum inuenies. Nemo cum sarcinis enatat. Emerge ad meliorem vitam, propitiis diis. sed non sic, quo modo istis propitij sunt, quibus bono ac benigno vultu mala magna tribuerunt: ab⁴ hoc vno excusati, quòd ista quæ vrunt, quæ excruciant, optantibus data sunt. Iam imprimebam epistolæ signum: resoluenda est, vt cum sollenni ad te munusculo veniat, & aliquam magnificam vocem secum ferat, & ecce occurrit mihi nescio utrùm verior, an eloquentior. cuius? inquis. Epicuri. Adhuc enim⁵ alienas sarcinas adorno. *Nemo non ita exit è vitâ, tanquam modo intrauerit. Quemcumque vis occupa, adolescentem, senem, medium: inuenies æquè timidum mortis, æquè inscium vitæ. nemo quidquam habet facti. in futurum enim nostra distulimus. Nihil me magis in istâ voce delectat, quàm quòd exprobratur senibus infantia. Nemo, inquit, aliter, quàm quomodo natus est, exit è vitâ. Falsum est, peiores morimur, quàm nascimur. Nostrium istud, non nature vitium est. illa de nobis conqueri debet, & dicere: Quid hoc est? C sine cupiditatibus vos genui, sine timoribus, sine superstitione, sine perfidiâ, ceterisque pestibus. quales intrastis, exite. Percepit sapientiam, si quis tam securus moritur, quàm nascitur. Nunc verò trepidamus, cum periculum accessit: non animus nobis, non color constat: lacrimæ nihil profuturæ cadunt. Quid est turpius, quàm in ipso limine securitatis esse sollicitum? Causa autem hæc est, quòd inanes omnium bonorum sumus, quorum in fine vitæ desiderio laboramus. Non enim apud nos pars eius vlla subsedit. transmissa est, & effluxit. Nemo quàm benè viuat, sed quàm diu, curat: cum omnibus possit contingere, vt benè viuant; vt diu, nulli.*

EPIST. XXIII.

MONET verum gaudium querere. quod illud? securum, & ex vero Bono natum. Reliqua fallacia & fugacia sunt, hoc solidum, & firmum: quia in solido situm, & animo, optimâ nostri parte. Vno verbo, positum est in Conscientiâ. Epicuri deinde dictum: Turpe & molestum, vitam semper incobare: & inconstantes damnantur.

PVTAS me tibi scripturum, quàm humanè nobiscum hiems egerit, quæ & remissa fuit, & breuis: quàm malignum ver sit, quàm præposterum frigus, & alias ineptias verba quærentium. Ego verò aliquid, quod & mihi & tibi prodesse possit, scribam.

Quid

3. ADVOCATIONEM PETIS.] *Moram interponis. Vide ad Marciam, cap. X.*

4. HOC VNO EXCUSATI.] *Veteres omnes, ad hoc vnum. Si mutamus, velim ab hoc vno.*

5. ALIENAS SARCINAS.] *Dubito an alienis.*

Meas sarcinas instruo, rebus alienis. vt epist. XVI. Adhuc de alieno liberalis sum.

6. QVORVM IN FINE.] *Membrane meliores: cum in fine. Legam: quòd in fine vitæ, vitæ desideris laboramus: voce repetitâ.*

EPIST.

A Quid autem id erit, nisi ut te exhorter ad bonam mentem? Huius fundamentum quod sit, quæris? ne gaudeas vanis. Fundamentum hoc esse dixi: ¹ culmen est. Ad summa peruenit, qui scit quo gaudeat, qui felicitatem suam in alienâ potestate non posuit. Sollicitus est, & incertus sui, quem spes aliqua proritat: licet ad manum sit, licet non ex difficili petatur, licet illum numquam sperata deceperint. Hoc ante omnia fac, mi Lucili: ² discere gaudere. Existimas me nunc detrahere tibi multas voluptates, qui fortuita submoueo, qui spes, dulcissima oblectamenta, deuitandas existimo? imò contrâ. nolo tibi unquam deesse latitiam. volo illam tibi domi nasci: nascitur, si modò intra teipsum sit. Ceteræ hilaritates non implent peccus, sed frontem remittunt, leues sunt: nisi fortè tu iudicas illum gaudere, qui ridet. Animus debet esse alacer & fidens, & super omnia erectus. Mihi crede, res seuera est verum gaudium. An tu existimas quemquam soluto vultu, & ut isti delicati loquuntur, ³ hilari oculo mortem contemnere? paupertati domum aperire? voluptates tenere sub frano? meditari dolorum patientiam? Hæc qui B apud se versat, in magno gaudio est, sed parùm blando. In huius gaudij possessione esse te volo. numquam deficiet, cum semel vnde petatur inueneris. Leuium metallorum fructus in summo est: illa opulentissima sunt, quorum in alto latet vena, assiduè pleniùs responsura fodienti. Hæc quibus delectatur vulgus, tenuem habent ac ⁴ perfusoriam voluptatem: & quodcumque inuēctitium gaudium est, fundamento caret. Hoc de quo loquor, ad quod te conor perducere, solidum est, & quod plus patèat introrsus. Fac oro te, Lucili carissime, quod vnum potest te præstare felicem. dissiice & conculca ista quæ extrinsecus splendent, quæ tibi promittuntur ab alio: ad verum bonum spectâ, & de tuo gaude. Quid est autem hoc? de te ipso, & tui optimâ parte. Corpusculum quoque, etiam si nihil fieri sine illo potest, magis necessariam rem crede, quàm magnam. Vanas suggerit voluptates, breues, pænitendas, ac nisi magnâ moderatione temperentur, in contrarium abitutas. Ita dico, in præcipiti est voluptas, ad dolorem vergit, nisi modum teneat. modum autem tenere in eo difficile est, quod bonum esse credideris. Veri boni C auiditas, ruta est. Quid sit istud, interrogas, aut vnde subeat? dicam. Ex bonâ conscientia, ex honestis consiliis, ex rectis actionibus, ex contemptu fortuitorum, ex placido vitæ & continuo tenore vnam prementis viam. Nam illi qui ex aliis propositis in alia transfiliunt, aut ne transfiliunt quidem, sed casu quodam transmittuntur, quomodo habere quidquam certum mansurumve possunt, suspensi & vagi? Pauci sunt, qui consilio se suaquæ disponant: ceteri eorum more ⁵ quæ fluminibus innatant, non eunt, sed feruntur. Ex quibus alia lenior vnda detinuit, ac molliùs vexit; alia vehementior rapuit; alia ⁶ proximè ripam, cursu languescente deposuit; alia torrens impetus ciecit in mare. Ideò constituendum est, quid velimus, & in eo perseuerandum. Hic est locus soluendi aris alieni. Possùm enim vocem tibi ⁷ Epicuri tui reddere, & hanc epistolam liberare. *Molestum est. semper vitam inchoare.* aut si hoc modo magis sensus potest exprimi: *Malè viuunt qui semper viuere incipiunt.* Quare, inquis? desiderat enim explanationem ista vox. Quia semper illis imperfecta vita est. non potest autem stare paratus ad mortem, qui modò D incipit viuere. Id agendum est, ut satis vixerimus: nemo hoc putat, qui orditur cum maxi-

EPIST. XXIII. I. CULMEN EST.] *Nascitur enim ex Sapientia, & est eius velut fructus.*

2. DISCE GAUDERE.] *De vero Gaudio, in quo semper est Sapiens, vide quæ huc faciunt, Manuduct. III. Dissert. v.*

3. HILARI OCULO.] *Quidam libri, hilaticulo, quod sanè verbi pro delicatis istis & mollicellus videatur.*

4. PERFUSORIAM.] *Non penetrantem, sed exteriùs adspargentem. Ita perfusoriè dicere, apud Ierem. leuiter, & sine attentione aut curâ. perfusoriæ assertiones, in Suetony Domitiano, cap. VIII. Sic noster*

epist. cx. Si illâ se non perfuderit, sed infecerit. Meus hic & quidam libri, superfusoriam: nec male.

5. QUÆ FLUMINIBVS.] *Ita Epictetus, apud Stobæum: Vita, inquit, quæ à Fortuna pendet, rapido flumini similis est, turbulenta, canosa, impura. Sed noster dilatat pulcherrimè, & adaptat.*

6. PROXIMÈ RIPAM.] *Meus & scripti, proxima ripa. Teneam: aut, proximâ ripâ.*

7. EPICURI TVI.] *Ergo in iis castris Lucilius? apparet: nec aliâ causâ fortasse toties huius dicta inculcat.*

maximè vitam. Non est quòd existimes, paucos esse hos. propemodum omnes sunt. A
 Quidam viuere tunc incipiunt, cum desinendum est. si hoc iudicas mirum, adiciam
 quod magis admireris: quidam antè viuere defecerunt, quàm inciperent.

EPIST. XXIIII.

EPISTOLA inter bonas, pulchrasque. Hortatur non timere ventura, etsi minentur: imò
 proponere ventura, & sic se formare, examinando aut eleuando. Quid enim omnes isti metus
 sunt? vltimus eorum mors est: & ratione contemne. Magni viri fecerunt, è plebe & seruitiis
 fecerunt: cur tu non adspires? Deme personam rebus. quod times, dolor est: quem muliercula
 in puerperio tulit. Denique in hæc natus es, iactari, dolere, mori: agnosce sortem. Tamen (Epi-
 curi præcepto) nec opta mortem, nec time.

SOLLICITVM te esse scribis de iudicij euentu, quod tibi furor inimici denunciât,^B
 & existimas me suasurum vt meliora tibi ipsi proponas, & acquiescas spei blandæ.
 Quid enim necesse est mala accersere, & satis citò patienda cum venerint, præsumere, ac
 præsens tempus futuri metu perdere? ¹ Est sine dubio stultum, quia quandoque sis fut-
 urus miser, esse iam miserum: sed ego ² aliâ te ad securitatem viâ ducam. Si vis omnem
 sollicitudinem exuere, quidquid vereris ne eueniat, euenturum vtique propone: & quod-
 cumque illud est malum, tecum ipse metire, ac ³ timorem tuum taxa. intelliges profe-
 ctò aut ⁴ non magnum, aut non longum esse, quod metuis. nec diu exempla, quibus
 confirmeris, colligenda sunt: omnis illa ætas tulit. In quamcumque partem rerum,
⁵ vel ciuiliū, vel externarum, memoriam miseris; occurrent tibi ingenia, aut ⁶ profe-
 ctus, aut impetus magni. Numquid accidere tibi, si damneris, potest durius, quàm
 vt mittaris in exsilium? vt ducaris in carcerem? nunquid vltra quidquam timendum
 est vlli, quàm vt vratur? quàm ⁷ vt pereat? Singula ista constitue, & contempores eo-
 rum cita, qui non quærendi, sed eligendi sunt. Damnationem suam Rutilius sic tulit,^C
 tamquam nihil illi molestum esset aliud, quàm quòd malè iudicaretur. Exsilium ⁸ Me-
 tellus fortiter tulit, Rutilius etiam libenter. alter, vt rediret, Reipub. præstitit: alter re-
 ditum suum ⁹ Sullæ negauit, cui nihil tunc negabatur. In carcere Socrates disputauit,
 & exire (cum essent ¹⁰ qui promitterent fugam) noluit: remansitque, vt duarum rerum
 grauif-

EPIST. XXIIII. I. EST SINE DVBIO
 STVLTVM.] Similia de Timore non præcipiendo,
 epist. XIII. & LXXIV. atque alibi.

2. ALIA VIA.] Planè contraria, vt omniati-
 meas Hoc ipsum in epist. LXXVIII. Omnem For-
 tunæ licentiam in oculis habe, tamquam quid-
 quid potest facere, factura sit. Quidquid exspe-
 ctatum est diu, leuius accidit. Vere sapientis v sur-
 patio & remedium: de quo ego in occasione, Manu-
 duct. II. Dissert. I.

3. TIMOREM TAXA.] Iudicio, quanti sit,
 aestima.

4. NON MAGNUM.] Epicuri decantatum in
 dolore scilicet. Infra statim: Leuis est, si ferre
 possum, breuis est, si ferre non possum. Aeschylus:
 Θέρπει, ὄβριον δὲ ἀπὸ ἐν ἐξυ γρόνον:
 Confide. tempus non habet summus dolor.

5. VEL CIVILIVM.] Nostrarum & Romana-
 rum. quæ ad tuos cines.

6. PROPECTVS.] In Sapientiâ. Reperies, inquit,
 aut qui iudicio & ratione, Sapientiæ nempe alumnus,
 hæc contempserint, vt Cato: aut qui impetu & nobi-
 litate animi, vt Scipio.

7. VT PEREAT?] Muretus vellet, (nescio an ex

libris) vt pendeat? Non ego. decreseat enim oratio:
 & minus pendere, quàm vri. Quod editum etiam
 est, libri nostri manuâj omnes habent.

8. METELLVS.] Est ² Metellus Numidicus,
 victo Iugurthâ dictus. qui Censor & clarissimus vir,
 cum iurare in leges Apuleij Saturnini Tr. pl. nollet, in
 exsilium missus, fortiter tulit: donec occiso illo, preci-
 bus lacrimisq; filij præsertim, qui ob id Pij cognomen
 meruit, restitutus est. Cicero variis locis, Florus, Ap-
 pianus, alij.

9. SVLLÆ NEGAVIT.] Nescit De Prouid.
 cap. III. Rutilius Sullæ Dictatori solus aliquid
 negauit, & reuocatus non tantum retrò cessit, sed
 longius fugit. Ouidius:

Et graue magnanimi robur mirare Rutili,
 Non vsi reditus conditione dati.

10. QVI PROMITTERENT FUGAM.] Xenophon
 in Apologia: Εἰσὶν αἱ ἤ ἐταίρων ἐκκλησίαι βουλο-
 μένων αὐτῶν, ἐκ ἐφέστατο, ἀλλὰ καὶ ἐπισυναΐσαι ἐδ-
 κει, ἐρόμενος, Εἰσὼν εἰδέν τι γωρίον ἕξω τῆς Ἀττι-
 κῆς, ἐνθα ἔσσομαι τὸν θεόν τω; Amicus furtim eri-
 pere illum volentibus, non paruit, imò & illufit,
 interrogans, An alibi extra Atticam, regionem
 nossent, quò mors non aspiraret?

11. VTQVM-